

SZABOLCS

POLITIKAI LAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 8 korona.

Egyes szám 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer, szombaton.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Schlichter Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vasuti-ut 17.

Lapunk a bel- és külföld minden nagyobb városában képviselve van.

Az ellenzék.

Irta: Eötvös Károly, országgyűlési képviselő.

Szám szerint van elég ellenzéki párt. Talán sok is. Függetlenségi párt kettő: úgymint a Kossuth-féle és az Ugron-féle. A néppárt és az Apponyi-párt. Végül a legújabb ellenzéki párt, az Uj-párt.

Ha a suttogásoknak hitelt lehet adni: az ellenzék voltaképpen még több töredékre oszlik.

A függetlenségi párt, melynek Kossuth az elnöke, voltaképpen három töredékből áll. Az egyik az, mely a parlamenti küzdelemben csak az elvi harcot, csak az általános kijelentéseket, a harenak csak sima, csöndes és kényelmes eszközeit kedveli. E töredék mellett minden kormány élélhet örökké s minden bécsi törekvés győzhet a magyar parlamentben, ha többsége csak egyetlen szavazatból áll is.

Ezzel nem ért egyet a másik töredék, mely tagjainak számára nézve talán sokkal erősebb a másiknál, de amelynek se erélye, se alkalmas vezére. Ez a kormány nemzetbénító politikája ellen a legerősebb eszközöket s a legerélyesebb parlamenti módon akarja használni s nemcsak látszólagos, hanem komoly küzdelemre akarja bírni az elméket, a szenvedélyeket s a párt harcra képes tagjait.

Ez ellenzi az udvartartási költség eme-

lését, követeli az önálló vámterületet, követeli a királyi udvarnak s a magyar hadseregnek magyarságát s a magyar nemzetnek a magyar államban feltétlen uralmát.

Amazt a kényelmes függetlenségi pártnak, emezt a nemzeti függetlenségi pártnak nevezhetnők. Az elnevezés maga azonban ma már nem ér semmit. Minden elnevezés értékét elkoptatta már az utolsó harminchét esztendő szakadatlan alkotmányossága. Különb is a két töredék egy pártkörben együttesen él és tanácskozik s egymást bénítja a cselekvésben s a kezdeményezésben.

A Kossuth-féle függetlenségi párt harmadik töredéke a pártkörön kívüliek serege. Körülbelül ép akkora számmal vannak, mint az Ugron-féle függetlenségi párt. Ezek a felfogás, a cselekvési vágy s érület dolgában a Kossuth-féle párt nemzeti részével vannak közeli rokonságban.

Az Ugron-féle függetlenségi pártot egységesnek tekinthetjük.

Az Apponyi-párt válságban van. Jelen s jövője mindenesetre bizonytalan. Programja nincs. Szervezkedése félben maradt vagy igazán meg se kezdődött. Vár az időre. De két árnyalata nyilvánvaló. Az egyik a kormány* táborába óhajt vonulni, a másik ellenzék akar maradni. Meddig, miként, hányan, mily erélylyel: a nem távoli jövő felel e kérdésekre. Mig

e felelet meg nem jön: addig egyik töredékre sem lehet a parlament harcaiban számítani.

A néppárton is két árnyalat töredékei láthatók elég világosan. Az egyik konzervatív klerikális irányzattal, a másik pedig nemzeti konzervatív irányzattal. Fejlődik-e harc e két árnyalat között s a harenak új alakulás lesz-e a vége: sok körülménytől függ. A „pártegység“ vezényszava itt is nagy súlylyal bír, mint a Kossuth-féle függetlenségi pártnál. Talán nagyobb súlylyal, mint amennyit érdemel.

Végül az Uj-párt. Még kevés képviselője van a parlamentben. Vezére Bánffy báró. Ma még csak eszmével tud hatni s nem tömegével és szavazataival.

Az az elmúlt öt év, mely alatt a Széll-rendszer állott fenn az alkotmányos élet mezején, semmi téren se volt üdvös, minden téren kárhozatos. Az eszmék zavarát s a magasabb politikai erkölcsök sülyedését egy rendszer se idézte jobban elő, mint ez. A hazugság és ámitás egy rendszer alatt se aratott annyi diadalt, mint ez alatt.

E rendszert a paktumok, a lázas kitérések s a mesterkéltszerű leszerelések rendszerének mondhatjuk. Bele bódultak az ellenzék is, bele bódult nagy részben a függetlenségi párt is. Az eszmék zavara e párton is csodálatos.

T Á R C A.

Ode

ai sollemnem Consecrationem Basilicæ Nyiregyháziensis Magnæ Hungarorum Dominae honori dicatæ per Excelentissimum ac Reverendissimum Dominum Josephum Samassa Doctorem s. s. Theologiae et Archiepiscopum Agriensem sumptu immenso aedificatæ ac splendidissime ornatae.

1. Atrium sanctum Domini veretur
Plebs adorandi veneratione:
Namque divinos recepit thesauros
Inde benignos.
2. Pauper et dives, miser et beatus,
Omne cor durum sedulo penetrant
Atrium divum benedictionum
Fonte repletum.
3. In Nyiregyházae celeri saburra
Atrium surgit novitus levatum
Consecrandum, quo benedictiones
Apperiantur.
4. Hanc sacram molem struit atque comit
Dextra clementis Patris Agriensis

Quem Patrem dignum generationes
Concelebrabunt.

5. Magna clementis veneranda virtus
Magna, quam litat pietas Samassae
Sensa sunt magni pretii, refert quae
Pro Jubilæo.

6. Quinque bis lustris, etenim sacra intrat
Lampades nutrit, tribuitve Panem
Pallium ultra sex gerit ampla lustra
Corde paterno.

7. Gratitudo fert sua cara sensa,
Aes suum litat debito calore,
Implet hoc votum suum amore pleno
Omni potenti.

8. Admicant altae super ampla turre
Tecta, quae versus, caput astra tollunt;
Praedicant magnam fidem amore plenam
Quae petit astra.

9. Omnium lustrant oculi superbam
Regiam divam syrioque cultu
Condecoratam, speciem ferentem
Grandis Olympi.

10. Advolant gentes ad amata semper
Limina, oppressos animique sensus
Adferunt laetae, quibus hic medelam
Coelitus optant.

11. Et Seraphinus ligat ardor omnes
Agmini Coeli penitus ligantur
Vota solventes, veniae salubris
Participes sunt.

12. Haec requirunt dona Aditum per Aedis,
Serviunt sanctis animabus haecce
Dona. quae cunctis pariunt virentis
Dona salutis.

13. Multitudo nunc — repeto — advolabat
Limen ad sanctum, petitura cuncta
Dona praecelsae benedictionis
A Patre lucis.

14. Arx sit haec Aedes fidei speique
Fons sit hic sanctus vehemens amoris,
Poenitentium sit medicina tuta
Ut releventur.

15. Bulliant morum scatebrae sacrorum
Veritatum fons oriatur inde;
Et fideles tum juga ferre morum
Edoceantur.

**!! Fekete és szines napernyőkben, női, férfi gallér és nyakken-
dőkben, keztyűkben stb. ujdonságok folyton kaphatók: !!**

EISLER KÁROLY női-, férfi divat, rövidáru és cipő üzletében
NYIREGYHÁZÁN.

Semmi sem bizonyítja ezt jobban, mint e párt egy részének az Uj-párt elleni titkolt gyűlölködése s itt-amott nyílt föllépése.

Az Uj-pártnak két nagy eszméje, két nagy törekvése épen napjainknak két legnagyobb és leggyakorlatibb kérdése. Az egyik az önálló gazdasági berendezkedés, független magyar jegybankkal s önálló vámterülettel. A másik pedig Magyarországnak nemzeti alapon való szilárd felépítése s nyelvünknek az állam minden intézményében vitathatlan uralomra juttatása.

Mind a kettő sarkalatos elve a függetlenségi pártnak. Ha e kettő nem győz, ha gazdasági életerőinket ezentúl is Ausztria szivja el s ha a királyi udvarnál, a magyar hadseregnél, a nemzetiségi egyházak életében s a köz- és szakoktatás terén ezentúl is idegen nyelv, idegen törekvés s idegen műveltség fog érvényesülni: akkor a függetlenségi pártnak minden egyéb elve csak üres szolás-mondás, akkor 1867 és 1848 közt nincs különbség, mert egyik se ér semmit s akkor egészen céltalan nekünk a korszerű államalkat rettentő terhe alatt roskadoznunk.

Ezt minden politikusa tudja és érzi az országnak, minden párton, még a függetlenségi párton is. Azért csudálatos, hogy a miként Szeged példája bizonyítja, a függetlenségi párton is akadtak elemek, akik élénkebb hévvel és nagyobb gyűlölettel harcoltak az Uj-párt ellen, mint a kormánypárt elemei.

Mi ellen harcolnak voltaképen?

Saját pártállásuk sarkalatos alapelvei ellen. Saját régi meggyökeresedett meggyőződésük ellen.

Ez bizony így van. Személyes okok, párttaktikai ürügyek nem mentik, nem indokolhatják az ily harcot. A közélet minden komoly férfia az ország érdekében saját elveinek győzelme végett buzgón siet mindenkivel, minden párttal, sőt a kormánnyal is szövetkezni s ime, van-

nak függetlenségi férfiak, akik ellenkező irányban dolgoznak.

Szerencsére nem sokan s nem is mindenütt. Még Szegeden se sokan. A függetlenségi párt igaz tagjainak nagy része még ott is eléggé tájékozott az iránt, mivel tartozik saját benső meggyőződésének, habár annak lobogóját más párt kezében látja is.

A szegedi példát nem is idézhette más elő, mint az eszméknek a Széll-rendszer alatt úgy elhatalmasodott zavara. A bűnös paktumok, a féktelen kitörések s a mesterkéltszerű leszerelések korszaka, a kormánnyal való összesűgások játéka, úgy látszik, még ma is tart itt-amott.

Ezért volt időszerű, ezért volt szükséges az országos függetlenségi párt kebelében az a mozgalom, melyet Olay Lajos bátran, hazafiasan s igazi párthűséggel megindított.

Üdvözljük érte.

Vagy-vagy!

A kormányt támogatni, akit meggyőződése arra bír, tisztesség, becsület s még érdem is lehet. A kormányt még a legérélyesebb ellenzéknek is kötelessége támogatni akkor, ha a kormány valamely javaslata vagy törekvése az ellenzék elvét juttatja győzelemre.

De csakis akkor.

De ha a kormány minden törekvése és egész működési rendszere ellenkezik a nemzet sarkalatos érdekeivel: akkor ellenzéki férfiak részéről a kormány küzdelmét könnyíteni s eként fennállását biztosítani soha sem szabad. Elhibázott, sőt gyakran az országra nézve káros s politikailag bűnös vállalkozás.

Az Isten szerelmére hagyjunk fel már végre-valahára a titkos paktumokkal!

Vagy legyen a politikus kormánypárti, de nyíltan. Vagy legyen ellenzéki, de igazi.

Nagyon sajnálom, hogy a nyiregyházi párt alakulásán részt nem vehettem és annak fényes sikeréről csak másoktól nyertem értesülést. Az Uj-párt alakítása

nagy nyereség az ország minden választókerületében, mert ennek programja nemzeti és a program pontok megvalósítása mindnyájunknak közös érdekét képezi. Addig is üdvözlétemet küldöm a nyiregyháziaknak míg személyesen leutazhatom és nézeteimet előszóval kifejtetem.

Kérdő és gondolatjelek

az Uj pártról.

Irta: dr. Pröhle Vilmos.

Bánffy Dezső báró, a volt miniszterelnök, volt magyar királyi főudvarmester már közvetlenül visszavonulása után olyan szinben tünt fel, mintha az aktív politika terén való visszatérése csak idő kérdése volna. Egyik élezcipője, hogy melyik, ma már nem tudom biztosan, egy komikus rajz kíséretében olyan forma a pergetett ugyanakkor, hogy a politikától visszalépett Bánffy az elvonultság ideje alatt önnönmagában a jövő miniszterelnökét tiszteli. Hogy ez a gyanu fölmerült, annak nem annyira ő az oka, mint inkább a többi miniszterviselt politikusok, akiknek szeme csakugyan nem tud megválni a bársonyszéktől s a legelső kedvező alkalomkor sietnek is vissza.

Időközben a parlamenti helyzet jelentékenyen megváltozott. Apponyi Albert gróf elkezdett a szabadelvű pártba való ki és besétálás idejével foglalkozni s hol a szándék mellett maradt, hol pedig tettel tetézte a szándékot.

Mivel pedig Apponyi nem szolgált rá arra, hogy politikai mozdulatait gyanus szemmel nézzük, szívesen felteszem, hogy a szabadelvű párttal való fuziót azért tartotta szükségesnek, mert az ellenzéki padokról legfeljebb szóhoz juthatott, de tettehez nem, s abban a reményben volt, hogy az ő pártjának belépése a kormánypártot és a kormányt is nemzetesebb, hazafiasabb irányzatba fogja sodorni. Azonban keservesen csalódott, mert ezen a réven még szóhoz sem jutott, mindössze az elnöki csengettyűvel elégithette ki nemes tettvágyát.

A gazdasági kérdések, az ujonczlétszám és civilista emelés az egész országot felrázta, a parlamentet pedig felforgatta és feje tetejére állította.

Ne higgye senki, hogy ez a lidércztánc a közjogi ellenzék műve volt. A kánrobban-

16. Indoles pravae juvenum liquetur,
Et parentum cor grave molle fiat;
Adnoventur vox, elementa sensus
Cordis et acta.

17. Civitas vires validas reportet
Omne fundamen soliditer apte
Sancta Christi plebs, comitetur omnis
Sacra Statuta.

18. Ara major, qua gelidi sepulchri
Forma mortales, cogitare cogit,
Ut brevis vitae brevitatis omnes
Commemores sint.

19. Ambo praecelleus trahit, elevat nos
Ad tronum divum vehementer omnes,
Quem angeli cingunt teneri Deumque
Cerumi adorant.

20. Estque baptismus, generationis
Fons novae sanctae, generans ad almam
Angeli vitam, copulans Sacro cum
Corpore Christi.

21. Alter est dives generationis
Poenitentium fons reparans benigne
Sauciatum cor scelerum sagittis
Reddit Olympo.

22. Atriorum instar camerae volant tres,
Quae repraesentant facies Olympi,
Quae trahunt mentes hominum superni ad
Pectora Coeli.

23. Ara fert major Dominam Patronam
Hungarorum, quam Mariam vocamus,
Nostra gens „Magnam“ Dominam vocat
per Saecula plura.

24. Ordo Sanctorum Mariam sequentum,
Coelicam vitam loquiturque nobis,
Quae integrum Solem comitatur ultra
Fata dierum.

25. Consecraturus Pater Agriensis
Ipse cons-cendit, petiturus almam
Gratiam divam manibus rejunctis
A Patre lucis.

26. Sparge lustralem laticem benigne
Praesul ornati super orbe templi
Unge diffusos lapides, corollas
Sacro oleoque!

27. Arx sit haec Aedes fidei speique....
Fous sit hic sanctus vehemens amoris...
Poenitentium sit medicina tuta
Ut releventur.

28. Pontifex clemens benedictus esto!
Tu bonum tantum tuleras huicce
Oppido claro, quod amata plebs non
Advehet unquam.

29. Vive longaevos vegetos dies; fac
Magna facta ultra: benedictionum
Dote divarum replearis omni...
Vive beatus!

30. Nomen et famam ferat Auster almus!
Posteri fastis referantque laudes
Serta diffament Tua, quae redornant
Tempora clara.

31. Svaivis Ungrorum Domina este clemens
Mentor, — Antistes petit oppidumque
Gratias ora vehemens eisdem
Auxiliares.

32. Haucve solemnem sibi inurat omnis
Plebs diem sanctam benedictionum
Rore ditatam; — reserunt manus — quas
Patris amati.

33. Angelus Custos vigilet benignus
Aedi huic Sacrae; vigilet celebri
Oppido, plebi, celebri Patrique
Omne per Alvim!

Cecinit: Joannes Kozma
V. A. D. surr. et Parochus.

Az idény előre haladottságánál fogva **napernyők** leszállított áron, továbbá a legújabb ruhadiszek, csipkegallérok, övek, stb. nagy választékban kapható

Kohn Ignác

női, férfi-divatáru üzletében, városház palota.

násoknak nem a gőz, hanem a figyelmetlen rossz gépész, vagy a rossz kazán az oka, s ha a közjogi ellenzék élve az 1867-iki kiegyezési törvényben foglalt jogunkkal, mely szerint az ujoncz létszámnak, meg sok egyőbnek megszavazását feltételekhez kötötte, és pedig nemzeti nyelvünk érvényesüléséhez, úgy a beállott zavaros állapotok, bár folyton az ellenzék puffogatott és durrogatott, igazában mégis a parlamenti többségnek, meg a kormánynak a műve volt, mivel hogy ridegen elzárkóztak a nemzeti követelések elől. Pedig ha a kormány és pártja meggyőző okokkal, bizonyítja az ujonczlétszám tetemes emelésének szükségét, mily jó szívvvel áldozott volna e nemzet vért és pénzt, ha kárpótlásul nyelvének jogát elismerik és biztosítják!

A legválságosabb időben kezdtek egyre sürűbben beszélni Bánffy báró leendő fellépéséről. Pártalakítási szándéka, programjának becsületes nemzeti színezete szépen bele illett a nemzet vágyainak és törekvéseinek keretébe. Az ellenzéknek számbeli kisebbsége látszott nemzeti szempontból a legnagyobb hátránynak s egy új ellenzéknek a kormánypárt rovására való térfoglalása csak reménnyel tölthette el a nemzetet.

A politikai szemhatár egyre sötétebb lett, már fejünk felett dördült meg az ég, mikor Bánffy Dezső testben lélekben mintegy megújulva felkerekedett Erdélyből és kibontotta a maga zászlaját.

Programja 14 pontba foglalva bejárta az országot, itt is, ott is megalakult a pártja s a szegedi fényes győzelem be is vitte az a törvényhozás házába magát a vezért.

Igy tehát elég alkalmunk volt az új párttal, annak céljával megismerkednünk; nekünk nyiregyháziaknak pedig még egy takaros látogatásból is kijutott, úgy hogy a párt vezéreinek ajkáról hallottunk felvilágosítást, buzdítást meglehetősen bőven.

A programhoz nincs semmi szavam, szépen van összeállítva, minden pontjának megvalósulása óriási nyereség volna erre a szerencsétlen országra és nemzetre nézve. Egyet azonban nem értek: Miért térnek vissza az új párt vezéreinek írásaiban és szónoklataiban szüntelen a következő mondások:

1) Az eddigi ellenzék nem lépett soha a cselekvés terére, hanem meddő közjogi vitákkal töltötte a drága időt és várt és várt, míg ideáljai önnönmagoktól megvalósulnak.

2) Az eddigi ellenzék nem akarja ismerni a természet törvényeit s lépcső vagy

létra használata nélkül akar egyszerre a ház legtetőjére jutni — s megint csak várnia kell, mert nincsen szárnya.

3) Az eddigi ellenzék nem akarja belátni, hogy egyenlőre minden erőnket közgazdaságunk fellendítésére kell fordítanunk, mert csak mint gazdag és hatalmas nemzet vivhatjuk ki nyelvünk jogait hadseregben, külképviseletben s az állami életünknek minden vonatkozásában.

Mindezek az eddigi közjogi ellenzék rovására írónak, anélkül, hogy az új pártból egy szó is elhangzott volna arra nézve, hogy ezek helyett mit szándékozik tenni és követni.

Pedig hát tegyük fel, hogy most egyszerre az egész ellenzék elfogadná vezérül Bánffy Dezsőt s a legközelebbi választások után egy egységes ellenzék volna a kormánypárttal szemben de azért jelentékeny kisebbségben; mit csinálnának akkor.

Az ellenzéknek csak az ellenőrzés és eszmepegengetés van módjában, iniciatív joga nincs, s ami fő kisebbsége mellett, mivel hogy a házban a szavazatok nem mérlegelhetnek, hanem számlálatnak, bármikor le-szavazható.

Mit csinál tehát ily körülmények között az új párt, mondjuk abban az esetben, ha valamelyik kormány, esetleg a mostani, azzal a törvényjavaslattal fog a ház elé lépni, hogy mivel a vezetésbeli egység jelentékenyen emeli a hadsereg harci képességét, amire a monarchia nagy hatalmi állásának biztosítására föltétlenül szükség van, hozassék be a honvédségnél is a német vezényleti nyelv.

Nemde, hogy szónokolni fog ellene s azt fogja bizonyítani, hogy ez törvénybe ütköző, hogy a kormány a nemzet legszentebb jogait akarja elárulni egy idegen hatalomnak, fogja bizonyíttatni a kiegyezési törvény alapján, hogy ez ellentétbe van Deák alkotásának nemcsak szellemével, hanem kifejezett intézkedéseivel is; egyszóval egy pillanat alatt nyakig lesz a közjogi vitákban s ha a kormánypárt úgy tartja magát, mint az utóbbi ominosus törvényjavaslatok idején, legfeljebb az a vigasztalása lesz, hogy mint egységes ellenzék hosszabb obstrukciót csinálhat mint az eddigi dirib darab ellenzék, feltéve, hogy a miniszterelnök nem talál valami módot arra, hogy az ellenzékot rövidesen megtörje. Azután pedig tűnődhetik azon, amin az eddigi ellenzék is tűnődni volt kénytelen, hogy ne menjen-e bele a népnek felrázásába s ne vigye-e bele a nemzetet

magát a jogaiért való esetleges véres küzdelembe. És hej, akkor a mai ellenzék módjára hogy fogja várni a csodát, mely egy pillanat alatt fellendítene e nemzetet aethesi magasságokba, hogy onnan ragyogjon Kossuth Lajos álmainak vakító fényében.

A gazdasági szempont hangsúlyozása nagyon fontos, de eredménye csak független államban lehet. Japánnak például már a hetvenes évek elején igen éles összeütközése volt Koreával s ha meg verekszik vele győzött volna akkor is. Azonban bölcsen belátta a Mikádó kormánya, hogy előbb az ország gazdasági viszonyait kell rendezni s azután a hadsereget kifejlesztetni, úgy válakozhatna csupán külfáborura s amint mondták, úgy is lett.

Egészen másképen áll a dolog nálunk. Bánffy Dezső bizonyára nem fárasztaná magát kánikulai hőségben utazásokkal, küldöttségek fogadásával, zsúfolásig megtelt termekben való szónoklásokkal, ha azt hinné, hogy a kormánynak legkomolyabb szándéka megvalósítani az önálló vámterületet s felvirágoztatni a magyar ipart, kereskedelmet s mezőgazdaságot. Csak azért utazik fárad, izzad és szónokol, mert tudja, hogy a kormány mind ennek az ellenkezőjére tör.

És mit fog csinálni a parlamentben a kisebbségben levő ellenzék, meg Bánffy Dezső ezzel a kormánnyal, ezzel a többséggel szemben? Ha a gazdasági közösség fenntartását követelik oly káros módon, mint a hogy 7-diki beszédében kifejtette?

Elfogja még mondani sok helyen, meg az országgházban, hogy az önálló vámterület jogi alapján állunk, azt a jogot feladnunk, eltaposni hagyni nemzeti öngyilkosság, szóval megint csak benne lesz a közjogi vitákban, ha tetszik és ha lehetséges lesz obstruálhat; de végre le fogják szavazni, s várhat ő is az eddigi ellenzékkel és kívánhat szárnyakat e nemzetnek, hogy magasba repülhessen.

Gazdasági téren ugyanazok az ellenségeink, akik katonai téren és a nyelvkérdésben szemben állanak velünk s akinek módjában van bennünket az egyik téren leverni könnyen lever, sőt még könnyebben a másikon.

Egyszóval nem látok semmit, de semmit rózsás színben. Fekete előttem minden, ha a jövőbe tekintek. S okoskodásaim magamat hangolnak le legjobban. Beh szeretném, ha az ellenkezőjét írhatnám mindennek! Egyetlen egy dolog kapta meg a füle-

Az új róm. kath. templom leírása.

Előttünk áll már impozáns méltóságában a folyó hó huszadikán felszentelendő új róm. kath. egyház, diszere városunknak, maradó emlékére egyházmegyénk áldozatkész főpapjának. — A késői román basilika stílusában épített templom, a szemlélőnek nemcsak izlésére, de a lelkére is nagy hatással van. A külsőleg is diszes és arányaiban hatalmas épület igazán magasztosan képviseli azt a hatalmas célt, melynek szolgálatára hivatott. Nem csak pompás ékessége városunknak, s nem csak külső díszül szolgál, hanem rögtön, első tekintetre megragadja a lelket, és áhítatot kelt.

Eger fekkölt érzésü érseke nemcsak önmagának emelt örök emléket, hanem hivei hitbuzgóságára is jelentékeny hatást gyakorolt, amikor a — kizárólag saját vagyonából épült — pazar kiállítású templomot felépíttette. S amikor megszólal az új templom tornyában a nagy harang, nemcsak ajándékozójának nevét hirdeti és dicsőíti, de beférkőzik lelkünkbe is mély rezgésü hangja és áhítatosan emeljük szemünket a magasságban trónoló és örök kegyelmü Istenhez.

De eléggé dicséri e mű maga alapítóját. A mi szavunk szegény, érzésünk gyenge annak a hálának és kegyeletnek a kifejezéséhez, melylyel Nyiregyháza város római katolikus hívőinek serege sok-sok nemzedéken át áldozatkész főpapunk magas gondolkozása és fekkölt érzése iránt tartozik, e helyett, hogy olvasóink alaposabban megismerhessék Istennek azt a hajlékát, hol ők, gyermekeik és unekáik a hit örökké friss forrásából, Istenbe helyezett bizalmat, felebaráti szeretetet fognak meríteni; érdemesnek tartjuk, hogy új templomunk alapos leírását szolgáltassuk, ezzel részünkről is egy kis kövel járulva ahhoz a hatalmas emlékoszlophoz, amelyet főpapunk emlékezetére hálás hivei emelnek.

A már teljesen kész épületről, az építés műszaki vezetésével megbízott ifj. Pisszer János építész előzőkeny és szakszerű kalauzolása és magyarázatai alapján adhatunk részletes ismertetést.

A templom alaprajzi elrendezése a fő és kereszthajóval képezett latin kereszt alak. A fő és kereszthajók végén polygonális apsisok (szentélyek) foglalnak helyet. A főhajó két oldalán, ennek megfelelő területtel bíró oldalhajók nyertek elhelyezést.

A főszentélylyel szemben van a főbe-

járó, melynek tágas nyílása felett van elhelyezve a Szent Családot ábrázoló dombormű. Ugyanitt van az orgona karzat, melyet két hatalmas köoszlopon nyugvó boltív támaszt alá. A főhomlokzat két oldalán van a két torony, amelyek közül a baloldali a karzati lépcsőt, a jobboldali a szentsír kápolnát foglalja magában.

A főszentély baloldalához csatlakozik a sekrestye, jobb oldalához pedig az ezzel egyenlő nagyságu szertár; a kettő között, a főszentély hátsó oldalán van a hátsó bejáró, előtérrel. A keresztvezés előtti travée tengelyében két oldalbejáró nyert elhelyezést, amelyek mindegyike szelfogóként szereplő előtérrel van ellátva. Ez oldalbejárókkal körülbelül szimmetrikusan, a kereszthajó apsisok hátsó oldalához csatlakozó kis lépcsőtornyok az ezen apsisok feletti padlástér megközelítésére szolgálnak.

Szerkezetek tekintetében a főtörekvés oda irányult, hogy mindenben igaz legyen a templom épülete. A szerkezeti igazság legfőbb kelléke az építészeti szépnék.

A felső falak, alapfalak, valamint a boltívek és boltozatok téglából készültek; hogy azonban ezen szerkezeti részeknek sulya lehetőleg redukáltassék, a boltozatoknál üregek téglák használtattak fel. A faszer-

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól, mint hathatós szer

Sirolin

tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajainál ugymint **idült bronchitis, szamarhurut** és különösen **láb-badozóknál influenza után**

ajánlatik, Emeli az étvágyat és a testsulyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó ize miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4. — kor-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alantí céggel legyen ellátva.

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc.)

met Bánffy Dezső beszédében, ami igazán praktikus és élénken emlékeztet a volt miniszterelnökre: „Legyenek azon, hogy menél több új párti képviselő kerüljön a parlamentbe, mert attól függ minden, hogy hányan leszünk.” mondotta körülbelül szószerint. — Ez helyes és praktikus csak azt nem tudom, hogy az ellenzéknek többségre jutása nemzeti vágyaink megvalósulását, vagy az alkotmány felfüggesztését fogja-e maga után vonni? Óh ha erre valaki feleletet tudna adni?! Borzalommal gondolok a miniszterelnöknek a Lloyd clubban hullatott könnyeire s ama szavaira, hogy ő mikor a kormányelnöki széket elfoglalja áldozat, de a nemzetét menti, s a mentés munkája szépen folyik s Bánffy Dezső báró érthető okokból igyekszik az e fajta nemzetmentés elé akadályokat gördíteni, csak az a baj, hogy az programjának, dacára annak, hogy a jelenleg érvényes közjogi alapra építette, ugyanannyi akadály van utjában, mint a közjogi ellenzék programjának.

A vízvezeték kérdéséhez.

Mielőtt a vízvezeték kérdésében e lapok hasábjain folytatott „beszélgetés“-t a magam részéről szintén befejezném, engedtessek meg nekem, hogy a 32-ik számban közölt cikkre válaszoljak.

Beismerem, nehezebb lett a helyzetem, mint eddig volt, minthogy az eddig névtelenül megjelent cikkek írója megnevezte magát és így igen könnyen érhet az a vád, mintha az én céloim személyes természetű volna. Pedig semmi sem áll tőlem távolabb, mint éppen ez. Szándékom volt, hogy nem folytatam a „beszélgetés“-t most már, nehogy ennek a vádnak tegyem ki magamat. De hallgatásom talán még inkább jogosulttá tette volna ezt a feltevést.

Azt megérezttem magából a cikkből, hogy olyan ember írta, aki behatóan és szakszerűen ismeri a vízvezeték dolgát. Ezt első válaszomban kifejezetten hangsúlyoztam is.

Épen úgy hangsúlyoztam, hogy viszont én szakértő nem vagyok. Ellenben a helyi viszonyokat többé-kevésbé ismerem. De nem csak a helyi viszonyokat, hanem a helyi gondolkodási módokat is.

Ezért vettem fel cikkembe olyan dolgokat is, amelyeknek tarthatóságáról magam is meg voltam győződve, de amiket sokan vallanak s amiket ha én, a nem szakértő akar-

nek megcáfolni, vagy nem tudnám, vagy nem volna sulya a szavamnak.

Igy a többek között felemlítettem a szélmotorok eszméjét, amit sokfelől hangoztatnak, magam se vettem komolyan. — de abból indulva ki, hogy hozzáértő embernek igen könnyű az ilyeneket lecáfolni, alkalmat igyekeztem adni arra, hogy lecáfoltassék.

Sajnálattal konstátalom, hogy a cikkek igen tisztelt írója alaposan félreértette intenciómat kezdettől fogva és ahelyett, hogy cáfolná az általam felhozottakat, vagy bizonyítaná az általa elmondottakat, lekicsinyel engemet.

Legutóbbi közleményének abban a mondatában találtam meg ennek a magyarázatát, amelyben főlemlíti, hogy kezdő a nagy közönségnek szánt újságírás terén. Kezdő léte természetesen nem lehet hozzászokva ahhoz, hogy ellenvéleménnyel találkozzék. Ez a körülmény ejti tévedésbe, ami felett sokat csodálkozni nem lehet és nem szabad.

Ez a beismerése azonban mindenesetre elejét veszi annak, hogy kiakázzam azt a helyzetet, amely hasonlatos ahhoz, mikor a kezdő vivó csak ütni akar, de a védekezésről megfélekedezik és fedetlenül hagyja sokszor épen a legérzékenyebb testrészeit.

Az Abbázia-beli tréfás polilikusra való hivatkozás, meg a szakértők egyidejűleg emlegetése nagyon is csábító dolog a helyzet kihasználására. Kivált ha Galileivel kapcsolatban az embernek eszébe jut, hogy Galilei előtt éppen a szakértők állították és bizonyították, hogy nem a föld forog és kering, a laikusok ellenben csak elhitték nekik, épen úgy, mint Galilei óta ugyancsak a szakértők állítják és bizonyítják, hogy „Eppur si muove”. Mi szegény laikusok az ilyeneket és sok minden egyebet csak *hisszük*, még akkor is, mikor azt mondjuk, hogy *tudjuk!*

Elteltek azonban attól, hogy humort, vagy komikumot keressünk komoly dolgokban, nézzük magát a vízvezeték kérdését, amely nekünk, adófizető polgároknak, nemcsak érdekes technikai kérdés, hanem zsebbe vágó dolog is.

Nézzük hát még egyszer a kérdés anyagi oldalát, mert hiszen a közegészségi, köztisztasági, tűzbiztonsági stb. oldaláról véleményünk nem tér el egymástól.

Három része van a kérdés anyagi oldalának. Egyik a befektetés, másik az üzemi kiadások, harmadik a várható bevételek mennyisége.

kezeti fedézetek egyrészt helybeli tedécsereppel, másrészt horganybádoggal, s a toronyok pedig vörösrézrel vannak fedve.

A templom építési módja mint már említettük, a késői román basilika. Az oldalhajók magassága a fele a főhajónak. Az architektúra szerves összefüggésben az építési móddal, az ugynevezett átmeneti stílus jellegét viseli magán. A nyerstéglából és faragot kőből készült homlokzatok, izléses megoldást nyertek, különösen az egyes épületrészek csoportosításával.

A belső falak „al tempera“ festése rendkívül ügyes és szemet lelket gyönyörködtető mű.

A keresztezést fedő kereszbtolt négy mezőjét, a négy evangelista arcképe tölti ki. A főszentély boltmezőin angyalfők, az oldal szentélyeken angyal alakok festményei láthatók. A többi boltmezők és boltövek, valamint az oldal falak is, gazdag ornamentális festést nyertek.

Az összes ablakok színes hathedrai üveggel bírnak. A főszentély középső nagy ablakán nyert elhelyezést a fogadalmi (votív) kép, melyen a Szent Család van ábrázolva s

Samassa érsek, amint a templomot felajánlja a Boldogságos Szűznek. Ezzel szemben a főhomlokzati rózsza ablak közepén Szent Cecilia arcképe látható. E képek üvegfestmények, amelyek készítőiknek nagy ügyességéről és tudásáról tanuskodnak.

A belső berendezés tárgyai, mind a templom architektúrájának megfelelő megoldást nyertek. Meg kell említenünk, hogy ugy az oltárok, szószék, keresztelő kut, mint az orgona, padok óra stb. teljesen ujonnan készítették. A templom villamos világításra is be van rendezve. A két harangtorony összesen hat darab világító óralap alkalmaztatott.

Nem hagyhatjuk felemlítés nélkül az új templom befogadó képességét. Amíg a régi templomban alig 800 hívő számára volt hely addig az új k. b. 2300 hívő befogadására alkalmas. Oly különbség ez, amelyet legjobban akkor ítélnünk meg, ha a templom rendeltetésének át lesz adva.

A templomot széles aszfalt járda veszi körül, mely az utca színvonala felett mintegy 1 1/2 méternyi magasban van. Diszes rács köríti az aszfaltozott teret, mely kőlábakra

Cikkiró ur azt állítja, hogy Nyiregyháza a vízvezeték 500,000 koronába kerülne.

Ezzel szemben én azt vettem fel, hogy miután Nyiregyháza nagyon szétszórtan épült város, kérdés, elegendő lesz-e 500,000 korona a vízvezeték létesítésére?

Cikkiró ur erre ahelyett, hogy engem s velem együtt másokat felvilágosítana, azt feleli, vagy ki tudom számítani és akkor számítsam ki, vagy nem tudom, és akkor higgyem el. Én soha se állítottam, hogy ki tudom számítani, sőt ugyancsak hangoztattam, hogy nem értek hozzá. Erre most azzal felel, hogy a vízvezeték vascsövének méterje ennyibe, meg ennyibe kerül, tehát az ő számításai jók.

Bocsánat! Ezt egy árjegyzékből is meg lehet tudni. De a vascsövek árjegyzéki árából még nem következik, hogy a vízvezeték Nyiregyháza mibe kerül? Hiszen — egyebektől el is tekintve — a vascsöveket ide is kell szállítani, itt a földben elhelyezni stb. Nem azt kértem én, hogy mibe kerülnek a csövek, hanem hogy mely utcákon vagyis hány kilométer, vagy méter főnyomó és elágazó csövezeteket lehet megépíteni és felszerelni 230000 koronából? Ebből és más ilyen adatokból tudjuk meg mi szegény laikusok, hogy Nyiregyháza a vízvezeték nem kerül többé 500,000 koronánál.

Másik fő kérdés az üzemi kiadások mennyisége. Legutóbbi cikkemben cikkiró levelet, hogy 50 lóerő kell az általa számításba vett berendezésű vízvezetékhez. Kiszámítja ennek az erőszükségletnek előállításai költségeit évenként összesen 29000 koronában.

Laikus vagyok, tehát nem is bocsátkozom részletekbe. Elfogadom, hogy a karancsaljai szén Nyiregyháza nem kerül többé métermázsánként 1 K 80 fillérről a szállítási költségekkel együtt, Elfogadom azt is, hogy a Diesel-féle gépekkel az egész erőszükséglet évenként 7784 koronába kerül.

De ha ezt elfogadjuk, akkor hagyjuk ki a kombinációból a villamos centrálát! Mert onnan óránként egy lóerőt 10 fillérről olcsóbban bármilyen nagy fogyasztás mellett sem remélhetünk. Már pedig 50 lóerő óránként ilyen kedvező árak mellett is 5 koronába, 14 óra alatt 120 koronába, 365 nap 43850 koronába kerülne és a személyi meg egyéb üzemi kiadások még mindig legnagyobb részben megmaradnának. Sőt ejtsük el a gőzgépet is és feltétlenül Diesel-féle gépeket szerezzünk be, mert az egyszeri, nagyobb befektetés busásan megtérül, az évi kiadás tetemesen kisebb volta révén.

van szerelve, 4 lépcsőzet vezet az utcáról a térre. A templomot körül akarják a tavasszal fákkal ültetni, hogy azok beárnyékolják a templom környékét.

Az egri érsek ur Ö Nagyméltóságának jóvoltából és áldozatkészségéből épült eme templom mely méltán képezi Nyiregyháza büszkeségét.

Nagy Virgil építész, egyetemi magán tanár, műszaki tanácsost és Kommer József budapesti építész dícséri az épület mert az ő terveik szerint készült; őket tüntette ki Ö Nagyméltósága, a művezetés szép munkájával is. Ifj. Pisszer János építész, műszaki ellenőr, ki az építés munkájának szakszerű felülbizárlására nyert megbízatást, valamint a művezetés helyszíni teljesítésére; szintén nagy és fáradtságos munkát végzett.

Ezzel befejeztük új egyházunk részletes leírását azzal az áhítatos szívből jövő óhajjal, hogy az ne csak ajándékol szolgáljon Nyiregyháza és emlékül nagynevű ajándékozójának, hanem Istennek dicsőségére, emberek vigasztalására, a hit, a szeretet fejlesztésére örökkön-örökké álljon.

Dr.

Sérvkötők saját gyártmányu 1 frttól feljebb a legfinomabbig. **Haskötő, köldök kötő, havikötész** stb. **Irrigator** 1 frttól feljebb.

Valódi francia **Gummi cikkek** tuczatja 80 krtól feljebb.

Gummi pólyák, görcsér-harisnyák és minden betegápolási cikkek.

SOLINGENI önberetváló és hajnyíró gépek.

Francia és angol illatszerek eredeti gyári áron kapható

Blumberg József,

keztyű és műkötszerésznél. Nyiregyháza, városháztér 2.

Harmadik főkérdés az évi bevétel, vagy is a vízfogyasztás mennyiségének kérdése.

Ott már, úgy látszik, áthidalhatatlan eltérés van közöttünk.

Cikkíró ur ragaszkodik a 30000 lélekszámhoz, ámbar most már csak annyiban, hogy ilyen lélekszámmra számítva kell a berendezést a jövőre való tekintettel előrelátásból elkészíteni.

Hát jól van. Csináljuk a berendezést 30000 lakosra, — ám de akkor, ha csak a jövőben és pedig a szaporodási arányra való tekintettel csak a késő jövőben lesz meg a 30000 lakos, nem szabad a fogyasztást a kezdő 10—20—30 év alatt 30000 lakos szerint számítani.

Mert az már csak bizonyos, hogy az a 10—8—6 stb. ezer ember, amely a 30000-ból a következő 5—10—15 év alatt még mindig hiányozni fog, vizet se fog fogyasztani addig, míg meg nem lesz.

Ez az egyik.

A másik az, hogy a vízfogyasztást naponként a lakosság fele részénél 80 literrel, másik fele részénél 30 literrel vette számításba.

Ezzel szemben a juliusi óriási hősséggel kapcsolatban a vízfogyasztásról igen érdekes adatokat közöltek a napi lapok. Budapesten például a február—márciusi naponkénti 90000 köbméter vízfogyasztás május végén felszökött 153000 köbméterre, július hó közepén 190000 köbméterre, július hó 26-án 196496 köbméterre, sőt július hó 27-én 203102 köbméterre. E napon tehát egy lakosra 275 liter vízfogyasztás jutott!

Óriási mennyiség ez, de még mindig nagyon távol áll attól a 600 liter fejenkénti vízfogyasztásról, amelyről az első cikkben szó van, mint egyes magyarországi városokban! szívesen és biztosan fizetett fogyasztástól.

A budapesti vízművekről hozsányszerű dicséretadókat közöltek a lapok, hogy győzi a rengeteg vízfogyasztást. Összehasonlítás kedvéért felemlítették, hogy az 1898-ik évi augusztusi nagy hőssé alatt Berlinben 124, Lipsében 105, Hamburgban 143, Drezdában 164, Kölnben 173 liter vízfogyasztás esett fejenként a lakosságra, — ellenben Bécsben csak 70 és fél liter. Ez év júliusában pedig ugyancsak Bécsben csak 15, mondj tizenöt liter! Ugy, hogy Bécsben a vízvezetéköt száz millió korona költséggel ki akarják bővíteni, hogy télen 100, nyáron 70 liter vizet tudjon szolgáltatni fejenként!

A harmadik nagyon is lényeges szempont, hogy ezek a vízfogyasztási adatok, a melyeket ezek a nagy, intelligens, modern városok feltüntetnek, nem csak a magánosok által fogyasztott vízmennyiséget tartalmazzák, hanem az utcák, utak, terek és kertek öntözésére elhasznált vizet is.

Ebből viszont kettő következik. Az egyik az, hogy Nyiregyházán kérdés, hasonló arányban fog-e állani a magán fogyasztás, az utca öntözések stb. elhasznált víz mennyiségével, mint az említett nagy városokban.

A másik pedig az, hogy bevételül — a jövedelmezőség elbírálásánál — csak magán fogyasztók által elhasznált és így megfizetett vizet lehet számításba venni.

Ha már most mindezeket egybe vetjük, kétségtelen, hogy nem lehet számításba vennünk 1760 köbméter, hektoliterenként 2 fillérjével adandó vízfogyasztás után 128,480 korona nyers és 68,480 korona tiszta bevétel.

De hát a vízvezetéknel nem is az üzleti nyereség a főszempont. Nem is új jövedelmi forrást keresünk benne a város részére, bár arra is igen szüksége lenne.

Megelégszünk, ha kifizeti a befektetési tőke kamatait.

Erről azonban bizonyosak akarunk lenni, legalább főbb vonásokban, még mielőbb az előmunkálatokhoz hozzá fogunk.

Ennyi óvatossággal tartozunk önmagunknak.

Cuncator.

Ósbudavára Nyiregyházán!

Városunk egyhangú, peccenyévé sült kánikulás társadalmi életét mint egy hirtelen jött friss nyári zápor fel üdíti a nyiregyházi dalegylet nagyszabású erdei ünnepélye: „Ósbudavára Nyiregyházán.”

A leleményes koponyák eme szüleményét csak az ügyes, fáradhatatlan rendezők emberfeletti elő-munkái és készülletei haladják túl.

Az Erzsébet-liget „Ósbudavarává” varázsolt része sok meglepetést tartogat a nagy közönség számára. Azon bámulatos titokzatos dacára, melylyel a rendezőség előkészületeit végzi, mégis sikerült megtudnunk egyet-mást, melylyel ime szívesen beszámolunk olvasóinknak.

Az ünnepély 21-én, vasárnap, d. u. 5 órakor fog megnyitni. A bejáratnál hatalmas diadalkapu épül, melyet este számos kis vilámlámpa fog még díszesebbé varázsolni.

„Ósbudavárának” csak egy bejárata lesz és pedig a Sóstó-uti vámházzal szemben. Maga a mulatság helyszíne k. b. 25000 □ méter területet foglal el és a következőképp lesz beszerelve. A tennis pálya Szentgyörgy-tér elnevezést kap, utána jön a Corvin-tér és végre a Mecset-tér. E három nagy teret összekötő utak képezik a nagy corzót, melyen a közönség fel s le hullámzó a nagyon kedves con-fetti és serpentin csata közepete.

A Szentgyörgy-téren lesz felállítva a nagy nyílt színpad, a török kávéház, cukrázda, sörház és „Ósbudavár” igazgatósági épülete, valamint egy tőzsde.

A Corvin-téren lesznek elhelyezve: a francia bábszínház, óriási körkép, történelmi muzeum, stb., stb. Ugyanitt sétahangversenyez a *Szatmári honvéd gyalog ezred teljes zenekara*.

A Mecset-téren lesz a nagyvendéglő egy helybeli elismert jó vendéglős kezelő-sében, s még egy tőzsde.

Az egész területen való tartózkodásra jogosít az *egy (1) koronás* belépő-jegy, mely feltétlen láthatóan viselendő, miután a jegy nélkül találtattak új belépő-jegy vásárlására köteleztetnek.

Minden belépő-jegyhez egy szépségversenyi szavazó-lap lesz csatolva, mely kellőképp kitöltve, az igazgatósági épületen elhelyezett szekrénybe dobandó be.

A sétáló közönséget d. u. 5 órától egy kitünően szervezett nappolyi utcai zene, ének és tánczeneszerző fogja a Szentgyörgy-téri nyíltszínen mulatgatni.

Különben már maga az is látványos és szórakoztató lesz, hogy a kb. 50 előadói hűlye különféle jelmezekben fog megjelenni s így a török-sapkás rendezőkkel együtt valami kedves tarka, kaleoskop szerű képet fog nyújtani.

Este fél 8 órakor kezdődik a tündéries villanykivilágítás. Külön e célra 6 drb óriási ivilámpát hozatott a helybeli villamtársaság, mely a többi iv és izzóvilámpákkal kb. 20,000 gyertyafény erősséggel fogja „Ósbudavár” területét bevilágítani.

Pont 8, és pont 10 órakor kezdődnek a nyílt színpad előadásai melyeken a nyiregyházi műkedvelők színe-java s néhány hívatásos művész és művész, többek között Fábrián Kornélia a vígszínház tagja, Hudák Juliska a Rákosi színiiskola jeles növendéke stb. fognak rendkívül változatos műsorral közreműködni.

A II-ik előadás után a szépségverseny díját fogják a győztesnek átnyújtani, azután pedig tánc lesz kiviradtig.

Szóval annyi sokféle kellemes szórakozást és látványt fog nyújtani ez az este, hogy örök szemrehányást fog magának az az illető tenni, aki ott meg nem jelenik.

De meg is érdemli városunk derék dalegylete a pártfogást a közönség részéről, mert oly fáradhatatlanul dolgozik és oly nagy anyagi áldozatokat hoz ez ünnepély érdekében a melyek csakis tömeges látogatással lesznek ellensúlyozva, illetve megjutalmazva.

Különben „Ósbudavára” teljes részletes hivatalos műsora holnap fog megjelenni s a rikkancsoknál lesz kapható. Az estélyre külön személyekre szóló meghívók nem bocsátattak ki.

IIla.

Levél a Szerkesztőhöz.*)

Nagyságos Szerkesztő úr!

A „Szaboles” legutóbbi számában a városi díszkocsira vonatkozólag megjelent közleményre hivatkozva, van szerencsém azzal a felvilágosítással szolgálni, hogy a díszkocsi az érsek úr ideérkezése alkalmára a képviselőtestületnek történt bejelentés és nyert felhatalmazás alapján, a polgármester úr által kitatarozás, átfestés és belagozás végett, egyik helybeli kocsigyártóhoz adatott ki és már akkor munkában volt mikor a báró Bánffy Dezső behozatala céljából kéretett. — Hasonló az eset a dísz-szerszámra nézve is. — Az állítás, mintha a város „gazdasági hivatalnoka” gulyaszámlálás, vagy más hivatalos eljárása alkalmával a dísz-kocsit és dísz-szerszámot venné igénybe, — nem felel meg a valóságnak.

Nyiregyházán, 1904. évi augusztus hó 18-án.

Jánószky Endre,
városi gazdasági tanácsos.

*) Ezen közleményt lapunk zártakor kaptuk és így esetleges észrevételeit az előző levél írója csak a jövő számban teheti meg. Szerk.

Értesítés.

Dr. Samassa József egri érsek úr Ó Nagyméltósága, az általa emelt új róm. kath. templom felszentelése céljából folyó hó 19-én fog városunkba kíséretével együtt megérkezni.

Az ez alkalommal rendezendő ünnepély sorrendje a következő:

Augusztus 19-én.

1. Az érkező főpapokat d. u. ³/₄-kor a rakamazi állomáson Szabolcs vármegye képviselőiben Szikszay Pál alispán, a hívek részéről gróf Pongrácz Jenő küldöttség élén üdvözlők.

2. Az érkezőket d. u. ¹/₂7-kor a nyiregyházi pályaudvaron a városi képviselő küldöttségével Májerszky Béla polgármester fogadja. A megérkezésnél a helybeli testületek a pályaudvaron és a vasúti utvonalmén nyerne elhelyezést.

3. Bevonulás a róm. kath. lelkes-lakhoz, bandérium által vezetett díszmenetben, négyes és kettős fogatokkal, a megfelelően felszított Vasúti-uton. A menetben résztvevő bandérium tagjai, valamint a fogatok d. u. 5-kor a Városház-téren gyülekeznek, s az itt megállapítandó sorrendben, együtt vonulnak ki, az érkezők elé az indóházhoz.

Augusztus 20-án.

1. Reggel ¹/₂7-kor felszentelési szertartás az új templomban. (Zárt ajtók mellett.)

2. Ünnepi istentisztelet az új templomban, a felszentelési szertartás után, körülbelül 10 órakor.

3. Küldöttségek fogadása 12 órakor, a róm. kath. plebánián.

4. Délután 2 órakor hivatalos díszelődés a „Korona”-szállodában.

5. Este 8 órakor fáklyásmenet, a dalárda közreműködésével. Gyülekezés ¹/₂8-kor a Zöltség-téren.

6. Este 9 órakor közösvacsora ótlap szerint a „Korona”-ban.

Hogy az ünnepély a ritka és emlékezetes alkalomnak, valamint magas vendégeink személyiségének és állásának megfelelő méretű és lefolyású legyen, fölkérjük városunk, illetve vármegyénk polgárait hogy házaikat az ünnepély napjain zászlókkal és szőnyegekkal feldíszítsék, a fogadtatás és bevonulás alkalmával a pályaudvaron, valamint a Vasúti-ut mentén továbbá a küldöttségek tisztelgésében és a fáklyásmenetben minél nagyobb számmal megjelenni, a díszmenetben pedig lehetőleg fogataikkal együtt résztvenni szíveskedjenek.

A bejelentendő vidéki fogatok a vásártéren levő lóistállóban nyerne ellátást és elhelyezést.

Nyiregyháza, 1904. augusztus hó 15.

Tisztelettel:

A rendező-bizottság.

HIREK.

Lapunk mai száma a holnapi Szent István király napi nemzeti ünnep és munkaszünet miatt, kivételesen pénteki napon jelent meg.

Öfelsége a király születésnapját augusztus 18-án, városunk is szépen ünnepelte meg. A házakon lobogók lengtek. A hálaadó isteni tisztelet a r. kath. templomban volt, melyen a hatóságok és nagy közönség vett részt. A helyben állomásozó katonaság kirendeltsége a templom előtt volt felállítva és többszöri sortűz adásával emelte, a legalkotmányosabb király tiszteletére rendezett ünnepély szépségét.

Dr. Párny Sándor szepesi püspök tegnap este érkezett városunkba, hogy a templomszenteléshez szükséges ereklyéket elkészítse. A vasutnál a város nevében Bogár Lajos h. polgármester szép beszéddel fogadta, melyre a püspök remeknyelvezetű beszédben válaszolt. Úgy a vasutnál mint a parochiánál sokan várták az egyháziak és a lakosság köréből a népszerű püspököt. A bevonulásnál kocsisor kísérte a püspököt hozó városi négyes fogatot. A fogadtatás nagyon lelkes volt. A templomszentelésre vonatkozó tudni valók lapunk más részében, — „Értesítés” cím alatt — olvashatók.

Kinevezés. Bozán Lajos helybeli, időiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokot a nyiregyházi pénzügyigazgatóság-hoz, a m. kir. pénzügyminister, gyakornokká nevezte ki.

Esküvő. Kedden délután fényes esküvő ment véghez városunkban. Géczy Giziko urleányt, néhai Géczy Ábrahám volt törvényszéki iradaigazgató kedves leányát vezette oltárhoz dr. Kovács Miklós helybeli ügyvédjelölt.

Dr. Kelemen Adolf volt itteni hitszónok, folyó hó 30-án fogja elfoglalni a Fogaras városi izraelita hitközségnek főrabbi székét.

Szent István király napját a törvényhozás nemzeti ünneppé nyilvánította. Magyar nemzeti szempontokból felette kívánatos, hogy az első királyunk emlékére szentelt ünnepnap jellege külsőleg is kidomborítsa. Felkéri ennél fogva a város polgármestere a város hazafias lakosságát, hogy Szent István király ünnepén házaikat felleobogózni sziveskedjenek, hogy ekként az ünnep nemzeti jellege szembetűnő legyen.

Eljegyzés. Klainik Erzsike kisasszonnyal, Klainik Károly kedves leányával, e hó 15-én tartotta Harsányi László főispáni irnok eljegyzését.

Öfelsége születésnapja. László Albert Demecser község érdemes főbírájának indítványa folytán a demecseriek is kegyelettel ünnepelték meg Öfelsége születésnapjának 74-ik évfordulóját. Úgy a róm. kath. mint az ev. ref. templomban isteni tisztelet volt, melyen a képviselő testület László Albert községi főbíró vezetése alatt, ezenkívül a csendőrség és a lakosság nagy számban vett részt.

Érmek kiosztása. Vasárnap lélokemelő szép ünnepély folyt le a városháza nagy termében. Bogár Lajos helyettes polgármester ugyanis délelőtt 11 órakor osztotta ki a kereskedelmi és iparos tanonc iskolai tanulók között, a kerületi kereskedelmi és iparkamara kitüntető érmeit. Diszos úri közönség gyűlt össze a nagy teremben. Ott láttuk a kir. tanfelügyelőt, a tanítókat és a tanügy barátai közül igen sokat. A főnökök is melegen érdeklődtek a kitüntetések iránt. Bogár Lajos a gyakori tetszés megnyilatkozásával félbe szakított beszéd kapcsán osztotta szét, a lapunkban már közöltek között az érmeket. Követendő példaként állította szem elé a kitüntetésben részesülteket. Rá mutatott, hogy a kereskedelem és ipar előtt szép jövő áll, melyet azonban csak is akkor lehet elérni, ha a kereskedő és iparos magát műveli, tudását gyarapítja. A külföldön is az iparosok és kereskedők műveltsége és tudása egyre emelkedik, és hogy ha Magyarország iparosai és kereskedői a külföldi termékek beözönlésével szemben fel akarják venni a versenyt, akkor magukat szintén művelni és az ipart valamint kereskedelmet folyton fejleszteni kell.

Köszönetnyilvánítás. A folyó hó 14-én tartott színi előadás alkalmával felülfizetni szivesek voltak: Dr. Hoffmann Emil 2 koronát, Nagy Kálmán, Kerekes Pál 1—1 koronát.

Fogadják az igen tisztelt felülfizető urak hálás köszönetünk kifejezését. — *A rendezőség.*

Halálozás. Sallay Pál, helyheli előkelő földbirtokos és képviselői tag elhalt, temetése ma délután három órakor lesz.

Tüzek városunkban. A tűzoltóság ezen a héten is tanujelét adta ügyességének. Vasárnap reggel a Nádasy János udvarán, — ahol a múlt héten már elhamvasztott a tűz egy épületet — kigyuladt a konyha tetőzete. Az égőépülethez három oldalról alig egy méternyire voltak épületek és a tűzoltóság, dacára annak, hogy vízet alig tudott szerezni, mégis elfojtotta a tüzet.

Vasárnap délután, az ugynevezett Papp-tanya égett meg. Az épületeken kívül nagy mennyiségű termény is a tűznek martalékká lett.

Az orosi szőlőben is volt tűz vasárnap, amikor több kisebb szerű épület égett meg.

Sipos Ferenc tanyáján is tűz volt. Az összeépített tanyában szin, takarmánynemű és egy ló esett a tűz martalékául.

Talált tárgyak. A rendőrkapitányi hivatalnál egy tárca nagyobb összegű pénzzel és egy forgó pisztoly, mint talált tárgyak vannak letétbe helyezve. Igazolt tulajdonosai a fenti hivatalnál átvehetik.

Műkedvelői előadás. Vasárnap este tartott műkedvelői színi előadás egy orkölesileg, mint anyagilag szépen sikerült. A színház csak nem teljesen megtelt. A műkedvelők nehéz darabot „Viola az alföldi haramia”-t adták elő és dacára a darab nehézségeinek rendkívül ügyesen és műkedvelőktől nem várt tudással játszottak. Violát: Beregi Dezső adta. Beregi a budapesti Vigszínháznak a tagja és ez megmagyarázza azon nagy sikerű játék titkát, amelyet nyújtott. Keeskés Margitka nagyon jól adta a férje állapotán kötségekbe esett asszonyt. Klein Mór messze túlhaladta a műkedvelők szokásos játékát. Dudás Mihály, Humenszky Erzsike, Propper Sándor, Csizák Ilonka, Maleskievits Gyula játéka nagy tetszéssel találkozott. Kazár Juliska, Soltész Mariska nagyon ügyesen alakítottak. Pásztor Gyula, Humenszky Ferenc, Propper Ede, Csósz Sándor helyesen fogták fel szerepeiket és elismerést érdemelték ki. Ferenczi Ferenc, Nagy István, Rosenberg Ferenc, Gurbán Károly, Palic János, Noszák Ferenc és Hoffmann Jónó játékkal nagyban emelték a darab sikerét. Az előadás gördülékeny volt, de a darab olyan hosszú, hogy háromnegyed 12 órakor volt vége. Nem minden alap nélkül ajánlotta egy tréfás uri ember a szereplőknek, hogy: Jövőben ha ilyen hosszú darabot adnak, csak a felét adják le és más este fejezzék be, hiszen a lapok is úgy tesznek a hosszú tárcákkal, hogy több részre osztva hozzák.

A gazdák mulatsága a Sóstón, várakozáson túlül sikerült. Nem csak gazdálkodók, de az értelmiséghez tartozók is, nagy számban vettek részt, a kedélyes nyári mulatságban.

Nyilvános köszönet. Fried Dániel ur 20 koronát, Mandel Emil ur pedig 10 koronát volt szives a rendőrségi önségélyző egyesület javára adományozni, mely adományokért hálás köszönetemet fejezem ki. Nyiregyháza, 1904. aug. 16. án. Körtész Bertalan, egyetemi igazgató.

Jubileum. Erdős Lipót békányi tanító, f. hó 21-én ünnepi tanítóságának 25 éves fordulóját. A község lakossága és a volt tanítványok fényes ünnepély keretében fogják tiszteletüket és hálaikat kifejezni.

Végzetes szerencsétlenség. Lengyel Ferencz kállósomjéni lakos, Mihály nevű 10 éves fia, György nevű 8 éves öccsével megkerítették apjuk kaszáját. A gyermekek addig játszadoztak a kaszával, míg a kisebbik a kaszába esett, amely a hasát keresztül szurta. A gyermek pár órai vonaglás után meghalt.

Tűz a vidéken. Ehrenreich Adolf demecseri nagybérlő Veres nevű tanyáján f. hó 14-én éjjel leégett két 60 méteres majdnem új dohánypajta és egy akol. A tűz valószínűleg gyújtogatásból eredt. A kár nagy. Az épületek biztosítva voltak.

Nagykállóban Lugosi Mihály melléképületei gyúltak ki, de a tűzoltóság Sántha Béla parancsnok vezetése alatt gyorsan kint ter-

met és elfojtotta a tüzet, mielőtt elharapózhatott volna.

Összetörte a gép. Pásztor Ferenc karászi lakos cséplőgép mellett dolgozott, amely elkapta és alsó testrészeit összeroncsolta. Sérülése nagyon súlyos.

Meglötte magát. Fekete Lajos vasvári származású egyén magára lött, és a golyó a máját is átlukasztotta. Életveszélyes sebével beszállították a helybeli „Erzsébet” kórházba.

A miniszterelnök és a r. t. városok tisztviselői. A törvényhatósági tisztviselők és a községi jegyzők fizetésének rendezése után joggal várták a r. t. városok tisztviselői is azt. A héten jött le a miniszterelnöktől egy felhívás városunkhoz, amelyben a város anyagi helyzetének, az olvógzendő munkanyagnak, a tisztviselők számának qualificációjának bejelentését rendelte el. Rövidesen lehet tehát remélni, hogy a tisztviselőikar fizetését a miniszterelnök egyöntetűen szabályozza.

Árendőr. Mult vasárnap éjjel, Rác Márton rendőrnek feltűnt egy a Kossuth-utcán járó másik rendőr. Rác Márton érdeklődött a különös viselkedésű collega iránt, meg is szólította őt, de hasztalanul, mert az illető nem csak nem felelt, de menekülni igyekezett. Rác tehát üldözöbe vette a rendőr ruhába levő ismeretlent, akinek azonban sikerült egy elfutni, hogy az elfogatás nem következett be. Most csak az a kérdés, ki volt az idegen, mi volt a célja és hol vette a rendőruhá?

A helyzet. Napról-napra várjuk a jótékony esőt, de hiába. A helyzet elszomorító, a jövő kétségbe ejtő. Nem elég, hogy tengerink, burgonyáink és más veteményeink még a vető magot sem adják vissza, hanem gazdáink nem képesek őszi alá szántani, így a következő év termése is kétséges. Egy tapasztalt gazda úgy nyilatkozott, hogy az 1863. évi szárazság sem volt megyénkhez nézve oly rettenetes, mint a mostani aszály. Akkor ugyanis megyénknek a Tiszamenti részén annyi takarmány termett, hogy az alföldről ide hajtott tömördek állatot is voltak képesek kitelelni. A legnagyobb aggodalommal lehetünk a következő tél iránt, mely Szabolcsban még eddig sohasem tapasztalt inséget hoz magával. Mára viradóra volt ugyan egy kis eső, de ez csak pár ujjnyi vastagságban áztatta meg a földet.

Eltűntek. Jakabovits Emánuel kisvárdai lakos és Papp Mihály máriapócsi lakos nyomtalanul eltűnt.

Katonai beszállásolás. Folyó hó 21-én 300 honvédhuszárt és 300 lovat, 27-én pedig szintén 300 közös huszárt és 300 lovat fognak városunkban elszállásolni.

Kovácsi Jenő helybeli divatáru kereskedő üzletét megnagyobbítva, az őszi férfi és női ruha kelmék beszerzése végett elutazott s kéri a t. vevőközönséget a már mindennap érkező újdonságok szives megtekintésére.

Szilágyi és Diskant miskolci gépgyáros cég kitűnő borsajtóira, valamint legújabb „Villám” centrítugalis bogyzó- és zúzó-gépeire felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által feltalált és készített „Kincsem” és „Hegyalja” borsajtók, nemkülönben a nagy üzemi préseléshez készített „kettős kosaru” sajtók, amelyeknél a régi világ fából készített prése genialisan egyesítve van a modern technika vívmányaival. A sajtó felső része acél, alsó része faszervezet. Ennél fogva a must sehol sem érintkezik vasrészekkel, hanem csak a fával, ami a must színét, ízét, zamatját nem befolyásolja. A törkölyt sem kell összevagdálni, hanem egy darabokban is könnyen ki lehet venni. 1901. évi tomesvári, az 1902. évi egri és pozsonyi II. mezőgazdasági országos kiállításon a cég borsajtói első díjjal, aranyéremmel lettek kitüntetve. A cég izléses árjegyzékét kívánatra minden érdeklődőnek megküldi.

Vadászok figyelmébe. Lőpor, patron, srét és mindenféle kész fegyver-töltények legjutányosabb árban beszerezhetők **HIRSCHLER MÖR** cégnél. (Nyiregyháza, az Orosi- és Iskola-utca sarkán.)

Karcolatok

az „Uj-párt” tagjairól.

(Folytatás.)

Győrffy Gyula.

Nyugoteurópai modoru uriember. Mint országgyűlési képviselő tárgyilagossá, komoly, és szakavatott beszédeivel keltett maga iránt rokonszenvet. Világos meggyőző modorban tárta itt is fel a politikai helyzet tarthatatlanságát.

Az új politikai irányzat naprendszerében Győrffy elsőrendű bolygó.

Gróf Dégenfeld József.

Ez a klasszikus arcélü mágnás első pillanatban egy tudós, germán professzor benyomását kelti. De nem professzor ő, még kevésbé german, hanem erős magyar hazafi a volt debreceni főispán. Szívében visszhangra találtak a Bánffy programjában hirdett igazságok és a nemes gróf „idvezülni fog, mivel hogy megtért”, — amint ez az írásban foglaltatik.

Dániel László

Volt főispán, — most Bánffy híve. Ezzel mindent megmondtunk. Egy megye hatalmi gyepője volt a kezében és a Bánffy programjától tüzet fogván, a gyepőt eldobta magától. Most Bánffy harcosa és rajongó híve.

Fáy Béla.

Ez a rokonszenves öreges ur arany kulcsos kamarás. Mi azt hisszük, hogy Paillerron egyik finom vigjátékának marquis-ja áll előttünk. Az előkelő szalon-ember, a nők barátja, kinek ezüstös hajfürtei sok intim kalandot mesélhetnének. — —

De bocsánat! Mindez teljesen egyéni impresszió és lehet, hogy merőben valótlan-ság! — Hogy az aranykulcsos ur tud hallgatni ez nem utolsó erény manapság. Őszinte és komoly hallgatásában, annyi a diplomatikus okosság! A szerény politikusok kivészó fajtájából való, ép ezért rokonszenves nekünk ez a XV. Lajos korabeli alak, akiben erős magyar szív dobogását sejtjük!

P. S.

(Folyt. köv.)

CSARNOK.

Utazás Nyiregyháza körül.

Leírja: Mobil.

(2) Mint minden merészebb utazásnak, úgy az enyémenek is meg voltak a maga speciális fáradságai. A sarkvidéki utazó a hidegtől szenved és éhes farkas csordák, jegesmedvék veszélyeztetik életbiztonságát. A legsötétebb Afrika kutatóját a forróság kinozza és vérszomjas tigrisek, jaguaro, vagy emberevő vadak éheznek meg fehér husára.

A nyiregyházi „felfedező utazót” (azért írom így, nehogy valaki vigéncnek értse) is veszélyek környékezik és mint leírásomból látni fogják bizony gyakran kellett magamnak is a rideg halállal farkasszemet nézni. S bár a jaguaro, ezen szörnyetegeket, ezektől csak színük és alakjuk által különböz, de éppen olyan éles fogakkal megáldott, — „házörző eb” álnév alatt nem csak a határban, de a városban is a megtört vad bestiak képviselték; a vadembereket pedig a zulu-kafferoknál semmivel sem civilizáltabb, csak gatyaszáruk és nótáik által elütö, mérgezett végű lándzsák helyett — a helyi körülményeknek sokkal jobban megfelelő — a villanyoszlopok csavarjairól lelopott vas mutterekkel felszerelt, hatalmas husángokkal felfegyverkezett tigris legények helyettesítették; mindamellett az „Első Magyarral” kötött életbiztosítási kötvényem semmivel sem volt kevésbé veszélyeztetve, mint az, melyet Stanley kötött Afrikába utazása előtt annak idején a „The Mutuál”-al.

Egy szép nap reggelén, — miként Bob herceg éneklé — elindultam hódító utamra.

Kilépve szállásomról, körülnéztem s mondhatom az első benyomás, — melyet reám e város, verőfényes nyári nap reggelén gyakorolt, — remek volt.

A szépen rendezett, simetrikus Városház-tér, kis fácskáival, gyönyörű kockás kövezetével, melybe öszhangzatosan illenek

bele itt-ott a lovar bátorságának kiképzésére és fejlesztésére szolgáló, nagy párhuzamos lyukakkal ellátott kanális fedőlapok; (Mindenestre új és dicsérendő eszme) a városház-palota földszintjén elhuzodó remek, modern alkotású bolt-portálok, gyönyörűnél-gyönyörűbb kirakatjaikkal valóban pompás látványt nyújtottak.

Mondom éppen az első benyomáson gondolkodtam, midőn egyszerre csak óriási ütést érezek a fejemben. Ijedten kapok oda s körülnézek e gyöngédtelen figyelmeztetés okozója után, ez alatt persze a városháza beleszaladt a régi templomba, a kanális lapok az égre ugrottak, az új templom két tornya, mint a fonatos összecsavarodott, szóval minden felfordult és elborult szemem előtt és én elájultam.

Ez volt az igazi benyomás.

Midőn első segélynyújtás céljából a Korona egyik pincérje egy üveg szodavizet a szemem közé spricolt, hirtelen magamhoz tértem. Mondhatom a Szokló Dezső-féle szodavizet célra kitűnően alkalmas. (Ajánlani kéne a budapesti mentőegyesületnek.)

Első szavam volt természetesen, mit a színházban is hallottam: „Istenem, mi történt velem!”

Erre azután Figarónak egyik jelenlevő utódja részletesen elbeszélte a történeteket. Az ami két mp.-ig tartott az ő előadásában, egy fél órára nőtt s ha én le akarnám szó szerint írni, három órát venne igénybe. Azért csak röviden mondom el. A házon, a melyik alatt benyomásokat gyűjtöttem — tetőmunkások dolgoztak s egy negyedrészes fedő cementlap a fejemre esett. Mint később egy helybeli lap hírdetése között olvastam ez a Kéry-féle cementlap a világ legkönnyebb fedő anyaga. Mily szerencse, hogy ez esett a fejemre s nem — a legnehezebb.

A világ „legkönnyebb” cementlapja meglehetősen mély benyomást gyakorolt a fejem bubjára, úgy, hogy egy virsli nagyságú kinyomás származott rajta, melyet csak 24 órai folytonos és a nyiregyházi jéggyárból vásárolt kitűnő jégborogatással sikerült eredeti helyére oszlatni.

Már most mondják meg kérem, nem-e jogosan hasonlítottam magamat az őserdei utazóhoz? Mig az embert az őserdőkben kokusdiókkal hajigálják a majmok, addig mi nálunk a modern építési technika legújabb találmányai: eternit-pala, kikindai cserép és patent cementlapok hulnak az emberek fejére.

Gyógyulásom alatt bőven volt alkalmam e tényről más városokban látottakkal összehasonlítani s lassanként emlékezni kezdtem reá, hogy másutt ily alkalmakkor védő feliratokat és korlátokat helyeztek el az utcán, az eléle hosszabb ideig tartó benyomásoktól megmentendő — a járó-kelőket.

Midőn ezeket közöltem egy ismerősömmel, földért elöttem a rejtély fátyola s a következőket tudtam meg:

A rendőrkapitány valamikor egy rendeletet adott ki avval a célzattal, hogy a tető és állvány munkások a járda megfelelő részét feltűnő korláttal elzárják a járó-kelők előtt. E rendeletben azonban sokan a személyi szabadság korlátozását vélték felfedezni s az orvosi karral egyetemben megfellebezték s szerencsésen el is törölték a föld színéről.

Azóta minden kőműves és bádogos nyugodtan potyogtathatja le a tégladarabokat és a pléh-ollót az alantjárókra, teledősegre nem vonható. Ki-ki vigyázzon a saját fejére.

A kórházak statisztikái pedig évenként 30 fejtöréssel többet mutatnak ki s a patikák carbolosvizet és polya forgalma pedig évenként 1000 koronával többet tesz ki.

Ezembe jutott még egyszer az első benyomás, meg egy régi közmondás: „Nincsen kár haszon nélkül;” azután megnyugva aludtam el a nyiregyházi jéggyár termékének hűsítő hatása alatt.

(Folytatom.)

KÖZGAZDASÁG.

A kis- és középbirtokosok érdekében.

— Irta: Keszler Károly. —

Magyarország termő földjének negyven százaléka a nagybirtokosok, harminckettő a közép- és huszonnyolc százaléka a kisbirtoko-

sok kezében van. Mig az elsők csak dacolnak a mostoha közgazdasági viszonyokkal, addig a középbirtokos nap-nap után halad a tönk ösvényén s ha a kisbirtokos földműves nem követi ennek példáját, az csak azért van, mert igen szorosán huzza össze nadrág-szíját, fázik a dermesztő hidegben, krumpli cukorral föleresztett löréjét issza s a nyomoruságnak — Isten tudja — hány kálváriáját járja. A középbirtokos hiába is próbálná a parasztot utánozni; az emelkedő munkabérek mellett a birtok kezelésénél és berendezésénél, a termények értékesítésénél nem élvezhetné a nagy üzem előnyeit; sőt ha megállja helyét, az csak zseniálításának tudandó be.

Hát bizony régi igazság az, hogy agrár politikáinknak kellene oda terelődnie, hogy az ország támaszát képező ezen társadalmi osztály lábra állíttassék.

Én nem vagyok az ultra agráriusok eszméitől áthatva, de meggyőződéssel vallom, hogy az a férfi, ki egy dülöre való szántóföld művelője, az a nemzet földjének természetes öre, úgy kellene tehát, hogy az állam s a föld művelője között mintegy néma meg egyezés, afféle magától értődő kölcsönös kötelező szerződés létezzék, melynek erejénél fogva a földművelő utolsó lehetéig a haza földjét, a lehető legjobban művelje s szükség esetén a haza védelmére áldozza fel utolsó csepp véréit. Viszont az állam még az eke proletárját is kitüntető protekcióval védelmezze s ott, ahol szükséges, a halomra gyülemllett büdzsétőmeg áldásaiban részesítse.

A föld ápol és eltakar. Ám a „paraszt” — igen a paraszt — ennek a földnek művelője; ezen munkásságával az ország első oszlopává küzd a föl magát, meg is érdemli hát, hogy legalább becsületes existenciája biztosíttassék. Régi igazságot mondanék, ha azzal hozakodnám elő, hogy valamely országnak csak a jól szituált mezőgazdasága képezi a kimeríthetetlen gazdasága forrását. Mikor a parasztnak telt a bugyellárisa — ime a kereskedő és iparos azt sem tudja mittévő legyen a jó módtól. Hej, ha koldus a paraszt, micsoda inségről csikorog olyankor a pantallós elem!

Jusson csak eszünkbe a filloxera — invázió folytán — a tatár járásra emlékeztető — időszak! Nem olyan nagyon régen volt, mert hiszen csak most kezdünk kilábalni belőle.

Szeretni kell tehát a mezőgazdaságot, mint a tápláló jó anyát, a föld művelőit pedig — kik a szokszor oly rettenetes háládatlan szerepet játszó, hogy az emberiséget élelmezik — úgy tisztelhetjük legméltóbban, ha azoknak ezernyi anyagi bajaik közepette segélyére sietünk, ha szaporítjuk oly törvényeink számát, melyek a parasztot a végveszedelemtől óvják, annak érdekeit előmozdítják anélkül, hogy a haza többi polgárainak érdekei sértetnének.

Akire ma rámondja valaki, hogy „paraszt” azt az emberi társadalom salakja gyanánt kívánja az aposztrofáló jelezni. A képviselőház egy nyílt ülésén ezt a „sértő” szót vágta egyik honatya a másik fejéhez, miért aztán illet is annak rendje-módja szerint megverekedni. Sőt annyira mentünk, hogy magát a földművelőt — a parasztot — a százados szuggesztív hatása alatt annyira elbolondítottuk, hogy szegény már ő maga is elhiszi, hogy alsóbbrendű lény — a kabátos embernél.

Hát ez rosszakaratu tendencia, mely ellen védekezni kell úgy, hogy a földművelőt s először maga-magával becsültetjük meg s aztán embertársai előtt is fölemeljük. Erre nézve persze leghivatottabbak lennének a földműves iskolák tanítói — fájdalom azonban földműves iskoláink számát újjainkon számlálhatjuk meg, oly kevés van belőle. Franciaország minden megyéjében van legalább egy. Itt-ott még az egyes járások is a földművelést tárgyaló szakiskolával bírnak. Hogy aztán a földműves iskolák még mire volnának jól, ha mi is minden vármegyében bírnánk egygyel, azt egy közelebbi alkalommal lesz szerencsém elmondani.

A cigány nép sokat szenved, de még többet koplal, ezt mindenki tudja, meg is

érdemli, mert java része dologtalan kóbor elem. Ez a nép volt az, kiket hazánk legmagasabb főhercege, József főherceg ur ó császári és királyi Fensége fölkarolt és nagy áldozatok árán Alcsuthon letelepíteni akart, de mert a dologhoz hozzászokni nem volt kedvük, — nem sikerült még neki sem. — Am, hogy a paraszt századokon keresztül miért volt a társadalom legmostohább gyermeke, — ez igazán érthetetlen! A szolgaság igája az ő nyakát marta; ez volt az a néposztály, melyet boldog-boldogtalan nyuzhatott. A paraszt volt az, ki a nyomor ostorcsapásait a legjobban megérezte. Végre eljött a 48-as idők szabadsághajnala, a paraszt megszabadult a rabság béklyóitól; de a szó szoros értelmében még ma sem teljesen szabad ember, hisz még csak tudatával sem bír a benne fekvő erőnek s annak a hivatásnak, amelynek betöltésére csakis ő van hivatva. Minden esetre föl kell őt világosítani.

Ma dolgozik reggeltől estig, véres verejtékével vonja a keresztjét; ez jól van így; valamennyiünk sorsa ez. Ha állatállományába be nem üt a dögvész, ha betegség nem szegezi ágyához, — hát még boldogul is valahogy.

De ha most dér, fagy, jégeső, perzselő meleg, áradásként jelentkezik nála a veszedelem; ha munkabíró családtagja betegágyba

dől; mikor a megrémült családfő munkaképtelenné válik s az öregebb fiut besorozzák katonának: ki segíti akkor a boldogtalankat? Hogy élnek meg a jobb sorsra érdemes honmaradtak? Mi lesz a kisbirtokkal? Egy szónak is száz a vége: a paraszt a megélhetés esélyeivel, szükségleteivel szemben a dolgok jelen állása mellett nincs eléggé vértézve. 1848 óta alig változtak sanyaruság dolgában a földművelő viszonyai. A paraszt ugyan azzal a buzgalommal turja barázdáját, szívesen és töle telhetőleg pontosan is teszi azt; imádattal határos szeretettel csügg a rögön, nem is szégyenli, hogy „paraszt;“ az állam s a társadalommal szemben minden tekintetben lerója tartozását, s fáradozása ellenértékéül nem kíván egyebet, mint azt, hogy legyen jussa élni — békében, exekúció nélkül!

No arról valamennyien tanuskodhatunk, hogy a parasztnak ez nem esik ma osztályrészül. Mondjuk ki nyíltan, hogy a mai törvények a helyett, hogy segítenének, inkább leigázzák akárhány esetben.

Mintha elérkezett volna annak az ideje, hogy a magyar gazda jövőjéről is gondoskodjunk; ezt tenni kell annál inkább, mert hisz most bontott zászlót báró Bánffy Dezső akinek a vezérlete alatt álló „Uj-párt“ eme baj orvoslását is fölvetette programjába. Las-

san eljön annak az ideje, hogy a fényes dunaparti parlamentünkbe egy csomó olyan képviselőt küldjünk, kik a kis- és középbirtokosnak akarnak és tudnak is a hóna alá nyulni. A honatyáknak e csapata azt tűzte ki céljául, hogy az ország legmunkásabb, leghazafiasabb elemét, a mezőgazdát óvja attól a rengeteg veszedelemtől, mely lépten-nyomon leselkedik rája.

Szerkesztői üzenet.

M. I., Sz. B., M. B. uraknak Helyben, és K. K. urnak Debrecen. A héten két ünnep, tehát két munkaszünetes nap van. Közleményeiket lehetetlen volt ezen számunkban leadni, de igyekezni fogunk a legközelebbiben helyet szorítani.

Nyílttér. *)

Dr. SPRINGER GÉZA orvos
lakását **Körte-utca 3. számú** Bodnár István-féle házba tette át.

*) E rovat, alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerkesztőség.

H I R D E T É S E K.

LICHTMANN VILMOS

különlegességi gazdasági gépek és műszaki cikkek gyári raktára
NYIREGYHÁZÁN.

Raktáron tart és szállít: jobb gyártmányu, mindennemű gazdasági gépeket. A közeledő őszi idényre különösen ajánlja legkedveltebb **szóró- és sorvetőgépeket**; egyetemes **acél-ekéket**; egyéb talajmégmunkáló gépeket; továbbá: **borsajtókat és szőlőzuzókat**.

Az általános takarmányszüke miatt pedig sürgős beszerzésre ajánl: **takarmánykamra-berendezéseket és különálló szecskavágókat** kézi- járgány-, és gőzerőre.

Ezenkívül elvállal: **malom és szeszgyar berendezések** létesítését és minden e szakba vágó üzleteket **előnyös feltételek** mellett.

Főüzlet: Nyiregyházán, Gróf Károlyi-téren (a Vasut-utca mentén.)
Fiók-üzlet: Mátészalkán.

Nagy raktár:

Cérna és pamutvásznak-,
Regenhardt-féle fehér és
színes asztalkészletek-,
zsebkezdők-, törülközők-,
kész női fehérneműben.

Futó és Sofa szőnyegekben,
ágytakaró készletek-, csipke és
szövet függönyökben.

Menyasszonyi kelen-
gyék a legfinomabb ki-
vitelig állítatnak össze.

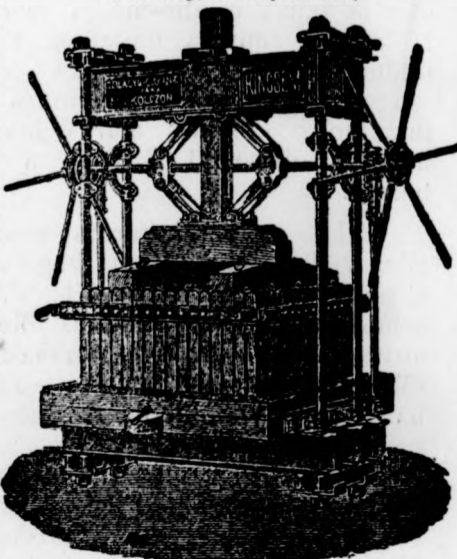
Ungár Lipót,
divatáruháza Nyiregyházán.

Hirdetések

jutányos áron felvétel-
nek a kiadóhivatalban.

1902. orsz. gazd. kiállítás, Pozsony :
I-ső díj, aranyérem ;

Árjegyzék ingyen.

BORSAJTÓK

„Kincsem“, „Hegyalja“, „Könyök-szerkezetű“, „Mobile“, és „Aczelorsós“, a hegyaljai bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legujabb rendszerű
kettős kosaru sajtók,
nagyüzemű préseléshez.

Főelőnyei :

A must sehol sem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzuzók és bogyzók!

„Villám“ legujabb centrífugális bogyzó és zuzógépek.

SZILÁGYI és DISKANT
gépgyára, MISKOLCZON.

1902. borászati kiáll., Eger: I. díj, díszokl. és aranyérem.

1901. temesvári kiállítás, I-ső díj, díszokl. és aranyérem.

ELSŐ NYIREGYHÁZI
GŐZMOSÓ-INTÉZET

Kossuth-utca 3. sz.

Tisztelettel felhívom a n. é. úri közönség szives
figyelmét Nyiregyházán 1900. évben alapított

fehérnemű-tisztító
intézetemre,

mely a mai kor igényeinek teljesen megfelelően be-
rendezett vállalat.

Sok esetben tapasztaltam, hogy a n. é. közönség
azért tartózkodik ilyen intézet szolgáltatását igénybe
venni, mert nem bizik annak kifogástalan munkaképes-
ségében; tudomásra hozom azért, hogy vállalatom,
mely fennállása óta sok elismerésben részesült, **sze-
mélyes vezetésem alatt áll és a legkényesebb igények-
nek is képes megfelelni.**

Tisztelettel

✱ ✱ **Molnár György** ✱ ✱

az Első Nyiregyházi Gőzmosó-intézet tulajdonosa.

Hatóságilag engedélyezett
VÉGELADÁS!

Nyiregyházán, Pazonyi-utca 5. sz. a. levő

NAGY E.-féle
üveg-, porcellán- és lámparaktár

teljesen feloszlik, miért is abban hatóság-
ilag engedélyezett végeladás fog tartatni.

Az üzletben felhalmozott üveg-, porcellán-, lámpa
és tükörárak, továbbá majolika, teracotta és china-
ezüst disztárgyak, alpacca és más fajta evőeszközök,
fatálcák, vas mosdó-asztalok, képkeretek és még
igen sok itten fel nem sorolható árucikkek **gyári
áron alul lesznek kiárusítva.**

Egy kettős számú Wertheim-szekrény eladó. Az
üzleti berendezés egészben vagy részben eladó.

Az üzlethelyiség átadó.

Hatóságilag eng. **végeladás.**

SIRKÖVEK

mindenféle alakban, nagyságban és a
legolcsóbb árak

mellett kaphatók:

Führer Zsigmond Fiainál

Nyiregyházán, Vármegyeház-u. 5. sz.

Birtok bérbeadás!

Egy 880 holdas birtok egy tagban, nyir-
egyházi határban bérbe kiadó.

Bővebben megtudható: a kiadóhivatalban.

Ügyes műszaki rajzoló
Pavlovits Károly

építész mérnök irodájában (Iskola-u. 5) felvétetik.

Valódi Attila- és Vermorel-féle permetezők.

AZ EREDETI

ATTILA

SZŐLŐPERMETEZŐ

egyedüli elárúsítását sikerült egész Szabolcsmegyére
elnyernem.

ATTILA

(kivehető szélkazánu) sző-
lőpermetezőket két szóróval
egy közönséges és egy sza-
badalmazott „habszóróval“.

Ugyiszintén eredeti
Vermorel permetezőt
is, legolcsóbb áron, eset-
leg megegyezés szerint
részletfizetés
mellett bocsatom a vevő-
közönség rendelkezésére,
valamint mindennemű s a
legjobb faju **rafia háncs**

és **kékkövet** legolcsóbb árban árusítom.

Tisztelettel **Wassermann Sámuel**
Nyiregyháza, Zöldségtér 2. (Saját-ház.)

Vidéki megrendelések pontosan s azonnal eszközöltetnek.

Rafia háncs és kékkő.

Üveg és porcellán.

Fűszer, gőzmalmi liszt.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők,
tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr.
kapálók, szecskavágók, répavágók, kukoricza-
morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes
acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minder
egyéb gazdasági gépek.

Képviselőt és bizományi raktár:

Májerszky Barnabás gépgyárosnál

Nyiregyházán.

